

Správy

Kongres ESA 2013 v Turíne: kríza, kritika a zmena

Kompletná dokumentácia kongresu ESA sa nachádza v Abstract book (**Crisis, Critique and Change** Abstract Book Torino, 28-31 August 2013 ESA 11th Conference Organizers: Department of Culture, Politics and Society, University of Turin ISBN 978-88-97523-49-9) na neuveriteľných 1678 stranách. Podstatnú časť textu tvoria abstrakty príspevkov prihlásených účastníkmi na rokovanie jednotlivých sekcií a ad hoc sekcií. Obsahuje však aj rozsiahle texty plenárnych a semiplenárnych zasadnutí, ktoré predstavujú výsledok koncepcnej práce programového výboru kongresu. Viedol ho Frank Weltz, podpredseda ESA a súčasne podpredseda Rakúskej sociologickej asociácie, ktorý pôsobí na Univerzite v Innsbrucku. Európska sociologická asociácia týmto podujatím demonštrovala nielen intelektuálnu kapacitu vedeckej komunity zaoberať sa otázkami súčasných spoločností, ale predovšetkým zaujatosť analyzovať spoločenské problémy, navrhovať nové perspektívy ich riešenia a predkladať na diskusiu návrhy mobilizácie spoločenských síl pre zmysluplnú sociálnu zmenu.

Hlavné referáty odzneli vo dvojici vždy na otvorení a pri ukončení kongresu:

- Mary Mellor (Northumbria University), Finance in Crisis – the neglected Critique of Money.
- Stephan Lessenich (University of Jena), What's Critique Got to Do with It? Crisis, Sociology and Change.
- Rajeev Bhargava (Jawaharlal Nehru University), The Crisis of European Secularism: A non-western Perspective.
- Chiara Saraceno (Collegio Carlo Alberto), Understanding the Crisis in order to assess Alternative Pathways for Change.

Okrem hlavných referátov sa sústreďuje pozornosť účastníkov kongresu na tzv. semiplenárne zasadnutia, v ktorých odznejú maximálne dva referáty popredných osobností európskej sociológie a ich poslaním je zabezpečiť akýsi prienik špeciálnych tém riešených tradične vo výskumných výboroch medzi širší okruh expertov.

- Activating Citizenship in Times of Crisis 8
- Critical Political Economy of Media and Communications in Times of Capitalist Crisis 9
- The Crisis and the Consumer Society 11
- Young people and the economic crisis: no winners, all losers? 13
- European Culture and Religion in Crisis 17

- Patients, Citizens and Professionals in Europe: Modern Health Care Societies
- in Crisis 19
- The Eurozone Crisis and Social Impacts 21
- Arts, Immigrant Integration and Social Cohesion in the Global Crisis 23
- Moving forward on the Environment? Sociological Debate on Families,
- Consumption and the Environment in Europe 25
- Racism, crisis, critique and change 27
- Work and employment in times of crisis 28

Ako vidno, takúto príležitosť dostala aj problematika mládeže s názvom *Young people and the economic crisis: no winners, all losers?* Podujatie moderovala Tracy Shildrick, ktorá je profesorkou sociológie na Teesside University a vedie aj ESA Youth and Generation research network. Hlavný referát predniesol Andy Furlong (University of Glasgow), *Young People, the Economic Crisis and its Aftermath: Temporary Episode or New Reality?* V referáte upozornil, že naprieč Európou došlo ku kolapsu tradičného trhu práce pre mladých ľudí, pričom však nejde iba o počet pracovných miest, ale o celkovo zhoršené pracovné podmienky. Upozornil, že v žiadnom prípade nedôjde k návratu starých podmienok, ktoré boli platné pred finančnou a ekonomickou recesiou.

Vo svojom príhovore do Abstract Book prezident ESA P. Sulkunen pripomenul, že na tejto v poradí už 11 medzinárodnú konferenciu ESA s názvom *Crisis, Critique and Change* sa prihlásilo 2500 účastníkov. V súčasnosti má ESA relatívne rozvinutú štruktúru, v ktorej dominujú výskumné výbory (RN), aktívne pracujúce aj v období medzi kongresmi. Poradie vzniku jednotlivých výborov signalizuje, kedy sa za uvedených 22 rokov podarilo sústrediť relatívne stabilný okruh expertov z rozličných európskych krajín okolo danej problematiky. S prekvapením potvrdzujeme, že medzi najmladšími skupinami nachádzame stále problematiku mládeže (RN30 Youth and Generation). Najnovšie tematické okruhy ako: RN31 Ethnic Relations, Racism and Antisemitism, RN32 Political Sociology, RN33 Women's and Gender Studies, RN34 Sociology of Religion, RN35 Sociology of Migration naznačujú, že aj problematika politickej sociológie, migrácie, ale aj etnických vzťahov a gender sa dostávajú do pozornosti sociologického výskumu.

Proces zoskupovania prihlásených príspevkov do jednotlivých blokov je relatívne zaujímavý proces, ktorý napokon prezentuje svoj výsledok v podobe špecifických tematických okruhov, ktoré signalizujú aké témy dominujú v danom dvojročnom období vo výskume. V tejto referatívnej recenzii upozorňujeme aj na oblasti, ktoré výskumne obsiahli sociológovia v oblasti politiky a súčasne uvádzame mená a pracoviská garantov jednotlivých

tematických okruhov. Podrobné anotácie jednotlivých príspevkov nájdete na s. 1437 recenzovanej publikácie:

- Economic Crisis, Political Polarization, and electoral Consequences
Chair(s): Hans-Jorg Trenz (Univeristy of Copenhagen), Discussant: Mark Swygedouw

- (University of Leuven)

- EU Civil Society and the Changing EU Equality Regime
Chair(s): Alison Woodward (Free University of Brussels), Discussant: Michele Lamont (Harvard University)

- The Aftermath of the 2008 Financial Crisis and International Civil Society
Chair(s): Carlo Ruzza (University of Leicester), Discussant: Juan Diez Medrano (University of Carlos III)

- Citizens' Resilience in Times of Crisis

- Crisis and Change in Northern Europe: From Nordic Welfare Systems to Welfare Chauvinism?

Chair(s): Dietmar Loch, Discussant: Cristian Norocel

- Social Media and Public Opinion: Conceptual and Empirical Challenges

Chair(s): Hans-Jorg Trenz (University of Copenhagen), Discussant: Mauro Barisione (university of Milano)

- Changing Meanings of Civil Society Involvement

Chair(s): Julien Talpin, Discussant: David Paternotte

- Urban Governance and Local Politics

Chair(s): Carlo Ruzza, Discussant: Julien O'Miel (TBC)

- The Populist Radical Right in Europe in the Aftermath of the Crisis, country studies

Chair(s): Cristian Norocel, Discussant: Dietmar Loch

- The Populist Radical Right in Europe in the Aftermath of the Crisis, a comparative perspective

Chair(s): Bjorn Fryklund

- Migrants in the Aftermath of the Crisis

- Chair(s): Dietmar Loch

V našej stručnej referatívnej recenzii sa sústredíme na prezentáciu vystúpení, ktoré odznali v programe sekcie RN 30 venujúcej sa problematike mládeže. Na každom stretnutí sekcie odznali 4 referáty, čo vcelku predstavuje asi 120 referátov.

- Leaving Home and Becoming Independent

- Youth Transitions in Times of Crisis

- Generations and Inequalities

- Socio-economic Exclusion

- Young People's Responses to the Global Crisis

- Social Mobility
- Young People's Future Aspirations
- National Values and Social Identities
- Engaging into Risky Behavioural Practices
- Political Attitudes in Situation of Crisis
- Debates on Determinants of Political Participation 1,2
- Right-Wing Movements, Extremism, Populism
- Youth Activism
- Political Participation – Old and New Forms
- Evaluating Education and the Education System 1,2
- Education Exclusion and Inequality 1,2
- Entering the Labour Market
- Seeking Employability
- School-to-work Transitions and Getting more than Work
- Precarity
- Drinking
- Leisure and Consumption
- Integration and Belonging
- Ethnic Identity and Community Networking 1,2
- Emigration and Immigration
- Health and Well-being 1,2
- Facets of Participation in Childhood and Youth: Exploring Sport Participation (1,2,3)

Už prvý pohľad naznačuje, že tradičné témy dospievania a tranzície do dospelosti tak typické pre psychologické vedy na sociologickom kongrese pochopiteľne nahrádzajú sociologické témy sociálnych nerovností a mobility, migrácie, sociálno-ekonomického vylúčenia spojené s krízou pracovného trhu a vzdelávacích systémov. V oblasti politickej sociológie rastie nielen výskum politických postojov a názorov mladých ľudí a ich politickej participácie, ale najmä nových foriem aktivizmu, osobitne v súvislosti s extrémizmom, populizmom a pravicovými politickými hnutiami v Európe. Zaznamenávame aj tradičné výskumné aktivity problematiky zdravia, voľného času, spotrebného správania, alkoholizmu, ale aj participácie na športových aktivitách.

Celkovú atmosféru na týchto pracovných zasadnutiach konferencie môžeme priblížiť zo sekcie *Determinanty politickej participácie*, ktorej sme sa aktívne zúčastnili. Moderátor rokovania bol C. Yndignen z Dánska. Prvým referujúcim bol Martti Siisiäinen z University of Jyväskylä vo Fínsku. Jeho referát *Trust, political activeness and participation in voluntary associations of 8th graders in 23 countries* vychádzal z medzinárodného výskumu ICCS 2009, ktorý u nás dobre poznáme. Pozoruhodné je, že autori uskutočnili hlbšiu analýzu týchto dát

a upozornili na zaujímavú väzbu medzi dôverou v iných ľuďoch a politickou aktivitou a participáciou. Severské krajiny ako Švédsko, Fínsko a Dánsko prejavili vysokú dôveru a malú aktivitu, zatiaľ čo krajiny ako Mexiko a Rusko opačne: majú veľkú aktivitu a vysokú nedôveru. To je celkom pochopiteľné a v súlade s očakávaniami. Slovensko sa zvyčajne prejaví nečakane odlišne od ostatných krajín. Spolu s Tajvanom sme sa ocitli v skupine krajín, kde je nízka nielen dôvera v iných ľuďoch, ale aj participačná aktivita. To si iste zaslúži objasnenie.

Vesa Puuronen z University of Oulu (Fínsko) predniesol referát *Political participation of Young People in Finland – preliminary results*, v ktorom uviedol prvé výsledky z výskumu MyPlace. Výsledky ukazujú, že v jednej z oblastí krajiny sú mimoriadne silné volebné preferencie novej nacionalisticko-pravicovo orientovanej politickej strany *Praví Fíni*, ktorá v tomto období zaujala už miesto v parlamente krajiny. Je to región Fínska, v ktorom je situovaná veľká časť imigrantov čiernej pleti a sú dlhodobejšie zaznamenávané konflikty s väčšinovou populáciou.

Klaus Levinsen a Carsten Yndigegn z University of Southern Denmark predstavili prvé výsledky z výskumu MyPlace s názvom *Political discussions with family and friends: Exploring patterns of political gender differences in everyday life*. Vo svojom príspevku dospievajú autori k upresneniam ohľadne účasti rodičov a rovesníkov na diskusii o politike v bežnom živote. Výsledky potvrdili, že otec je rozhodujúcim faktorom, ale matky s vyšším vzdelaním sa mu už vyrovnávajú. Kvalitatívne údaje získané hĺbkovými rozhovormi súběžne s kvantitatívnym sociologickým výskumom umožnili identifikovať prípady rodín, v ktorých otec alebo matka sa dostali s mladými pre politické názory do konfliktu, ale aj prípady rodín, v ktorých sa o politike nediskutuje. Z metodologického hľadiska je to inšpiratívne a umožňuje verifikovať tradičné predstavy o funkcii rodiny v politickej socializácii. V tejto pracovnej skupine sa diskutoval aj náš referát o úlohe politických vedomostí v politickej participácii mladých ľudí.

Na každom kongrese je veľa sprievodných podujatí, na ktorých sa spravidla prezentujú najnovšie vedecké publikácie a to nielen v príslušných predajných stánkoch, ale aj osobitnou formou stretnutia sa čitateľov s ich autormi. Vybrali sme z tohto zoznamu dve, ktoré sú z dielne vydavateľstva Palgrave Macmillan: *"The Dynamics and Social Outcomes of Education Systems"* by Jan Germen Janmaat et al (eds) a *"Education and State Formation: Europe, East Asia and the USA"* by Andy Green.

Pripomenieme ešte, že ESA ako združenie národných sociologických asociácií je aj vydavateľom vedeckých časopisov a vlastných publikácií. Zaujímavosťou je, že po časopise *European societies* vznikol aj v poradí druhý vedecký časopis s názvom *European Journal for cultural and political*

sociology. To otvára veľké možnosti aj politológom a sociológom zameraným na otázky kultúry a politiky.

Ladislav Macháček